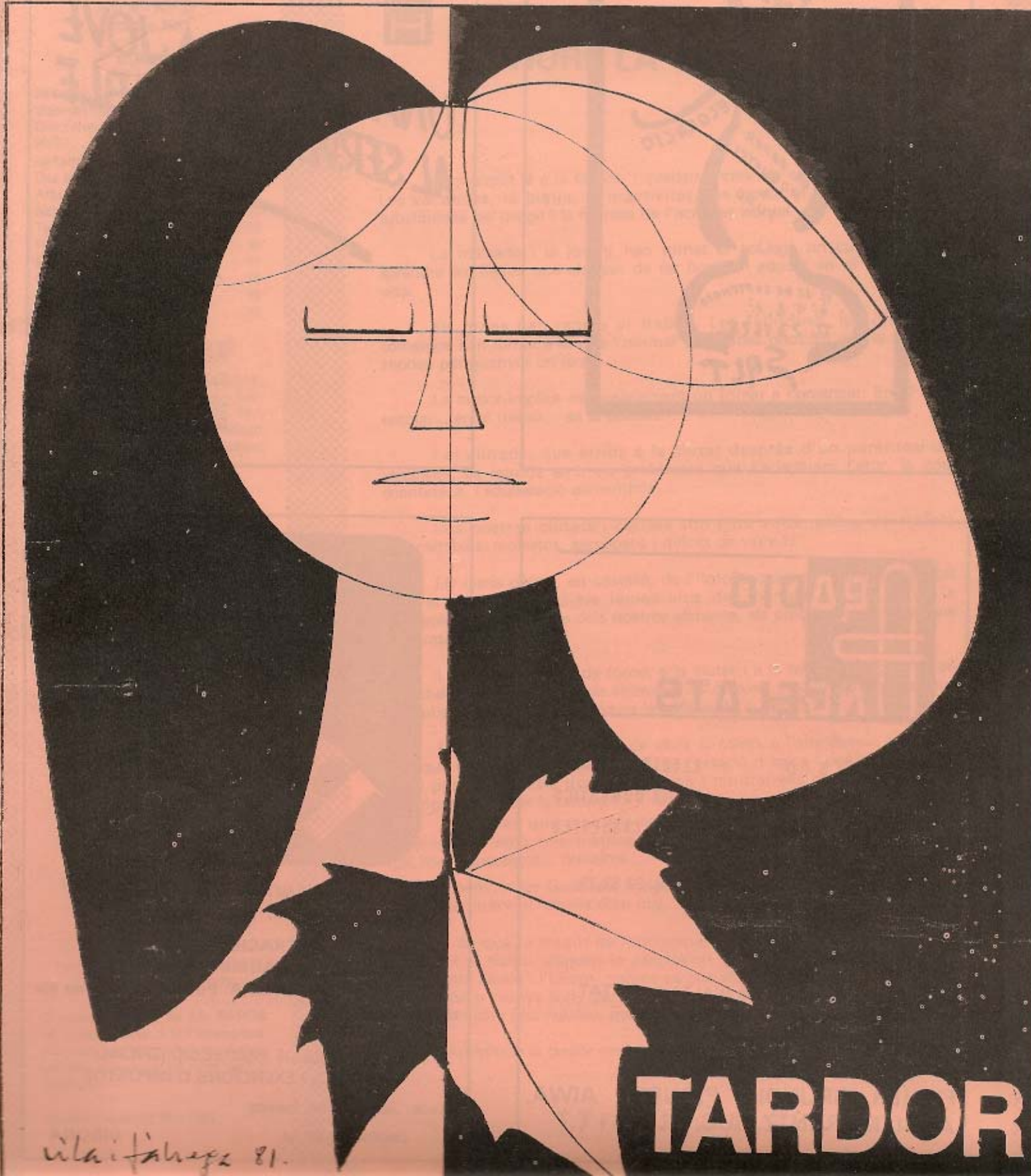

ANY III - N.º 27 - OCTUBRE 1981

la farga

BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS SALT

ilaitfarga 81.

TARDOR

Any III - N.º 27
Octubre 1981

SUMARI

Editorial.....	3
Vida del Casal.....	4 i 5
Què farem amb el 0'7 del PNB?.....	6
La família Estrader.....	7
Des del carrer Major.....	9
Arbres notables de Salt, entre la història i el mite (I).....	10 i 11
Teva/Meva.....	12 i 13
Petanca.....	15
Muntanya.....	17
Cagaferro.....	19
la vida amb humor.....	19
Cartes a La Farga.....	19

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol, Quim Pla, Miquel Casellas, Joan Arnau, Narcís Burch, Josep M.ª Torras, Eusebi Cabezas, Martí Fita, Josep M.ª Quintana, Guillem Terribas i Joan Boada.

COMPAGINACIÓ

Miquel Terribas

PORTADA

Vila i Fàbrega

COL.LABORADORS

Josep Clara, Xavier Sunyer i Llorenç Serra.

ADMINISTRACIÓ

Joan Roig i Pitu Geli

ADMINISTRACIÓ

M. Casellas

PUBLICITAT

J. Cebrián

DISTRIBUCIÓ

Joan Roig i Pitu Geli

REDACCIÓ

Passeig Verdaguier, n.º 1
CASAL DE JUBILATS
SALT

IMPRESSIÓ

TIPOGRAFIA-OFFSET PAGÈS
TEL. 42 01 07 - ANGLÈS

D'aquest número de LA FARGA se n'han imprès 1.100 exemplars. Autoritzem la reproducció dels articles esmentant el nom de LA FARGA.

Dipòsit Legal: GI 356-1981.

editorial

VIURE LA TARDOR

Hem entrat ja a la tardor i queden enrera els càlids mesos d'estiu. Les vacances, la platja, la inactivitat que porta el repós han estat substituïdes pel brogit i la represa de l'activitat laboral.

La mainada i el jovent han tornat al col·legi, un curs més, per aprendre les lletres que els han de fer homes i educar en el camí de la vida.

Els grans han reprès el treball. Les fàbriques, les oficines i comerços han tornat a la vida "normal", al treball quotidià, que la societat imposa per guanyar un jornal.

La tardor implica necessàriament un tornar a començar: En el curs escolar... en el treball... en la política.

I el ciutadà, que arriba a la ciutat després d'un parèntesi de vacances, es retroba amb els problemes que l'aclaparen: l'atur, la crisi econòmica, l'adulteració alimentària...

Les nostres ciutats i carrers són altra volta plens de tràfec; intransitables, molestos, sorollosos i difícils de viure-hi.

Els diaris parlen, en castellà, de l'"otoño caliente". La conflictivitat laboral sura de nou i els temes vius del moment... l'oli tòxic, la contaminació quotidiana dels nostres aliments, els problemes de l'indefens consumidor...

La imatge clàssica de tornar a la ciutat i a la feina, de cloure'ns en el treball i la rutina de cada setmana, la quiniela i el futbol, ens amaga tàcitament la possibilitat de viure la bellesa de la tardor...

L'estació de tardor, s'ha de viure al camp, a l'aire lliure... La tardor pels que tenen intuïció i sentiment, és l'estació màgica i poètica... L'època ideal per a fruit dels nostres boscos i muntanyes, per a recórrer els paisatges i retrobar la natura....

I ara més que mai, els arbres i plantes agafen els colors més sorprenents, amb uns matisos grocs i rogencs inigualables, amb tons pàl·lids i fonedissos... finíssims....

Al Montseny, a les Guilleries, Puigsacalm o rodalies d'Olot (Fageda d'en Jordà) la tardor hi rellueix com mai... Només falta descobrir-ho.

I és que la tardor és inimaginable viure-la des de la ciutat. El ciment i el tràfec ofeguen la sensibilitat del ciutadà. La tardor, estació pont entre l'estiu i l'hivern, només es pot viure i fruit-la des de la natura... Allà, més o menys lluny de la ciutat, però fora d'ella, podem descobrir tota una vida i una riquesa, que la ciutat ha ofegat.

Aprofitem la tardor per viure la natura! Visquem la tardor!

Vida del CASAL

(Per Antoni Echave i Joan Boada)

DIA DEL JUBILAT

El proper dia 25 d'octubre EL CASAL celebrara el Dia del Jubilat, com ja tradicionalment es vé celebrant cada any. Enguany la Junta del Casal ha volgut que aquesta diada tingui un relleu especial i amb aquesta intenció ha preparat el següent:

PROGRAMA

A 2/4 de 9:

CONCURS DE PETANCA per a Jubilats, a les Pistes del Club Petanca Salt. Modalitat Tripletes (per sorteig).

A les 9:

Reconya-81. A la plaça de l'església començarà la festa combinada d'electrònica, organitzada pels electrònics del Casal (normes d'inscripció al tauler d'anuncis del Casal).

A les 11:

OFICI a la Parròquia de Sant Cugat (amb acompanyament de l'Orquestra GIRONA).

A les 12:

SARDANES, al pati del Casal, a càrrec de l'Orquestra Cobla GIRONA. (Aquesta ballada està organitzada amb la col.laboració de SALT SARDANISTA).

A 2/4 d'una:

Finalitzarà la Reconya-81 al pati del Casal.

A les 2 de la tarda:

DINAR DE GERMANOR a l'hostal RIBOT de Riudellots de la Selva.

MENU

Entremesos de l'Hostal

Paella Valenciana

Vedella a la Jardinera

Gelat i Aigües Minerals

Xampany i Cafè.

Acabat el dinar el **Conjunt NOVAE**, ens oferirà un animat Ball; també es farà un **Homenatge als més vells** i s'entregaran el premis de Petanca.

Per assistir al dinar caldrà recollir el tikit a la secretaria del Casal, del 12 al 22 d'octubre, de 4 a 7 de la tarda.

Preus:

SOCIS DEL CASAL, JUBILATS I PENSIONISTES..... 500 ptes.

SOCIS DEL CASAL..... 900 ptes.

NO SOCIS..... 1.000 ptes.

Esperem que el programa sigui del grat de tothom i que vulgueu acompanyar-nos.

Vida del CASAL

EXCURSIONS TARDOR 81

C. - PEÑÍSCOLA.

6 Novembre
Divendres

GIRONA - PEÑÍSCOLA - GIRONA.

Sortida en autocar a les 06,00 h. de Salt (Plaça dels Peixos), per autopista cap a Barcelona, el Vendrell, Tarragona, Amposta i Peñíscola. Esmorzar en ruta. Arribada prop de les 11 h. i visita acompanyada pel Castell del Papa Luna. Temps lliure i dinar a les 13'30 h. A la tarda assistència a la subhasta del peix. Sortida a les 17,00 h. cap a Benicarló, Vinaroz i continuació per autopista cap a Tarragona, Barcelona i Salt. Arribada prop de les 22,00 h.

MENÚ:

- Amanida il·lustrada.
- Paella valenciana.
- Fregitel·la de peix tres variants.
- Postre, pa, vi, aigües minerals, xampany i cafè.

PREU PER PERSONA: 1.600 Ptes.

D. - MATANÇA DEL PORC.

18 Novembre
Dimecres

GIRONA - OGASSA - GIRONA.

Sortida en autocar a les 06,30 h. de Salt (Plaça dels peixos), cap a Banyoles, Besalú, Castellfollit de la Roca, Sant Joan les Fonts, La Caña, Vall de Viànyia, Sant Pau de Segúries i Camprodón. Arribada al voltant de les 09,00 H. Temps lliure fins a les 11,00 h. Sortida cap a Sant Joan de les Abadesses i Ogassa. Arribada a les 12,00 h. Cerimònia de la "Matança del porc" amb tastet. A continuació dinar a la una o una i mitja. Fi de festa amenitzat amb ball. A les 17,00 h. sortida de retorn cap a La Collada de Santigosa, Olot, Girona i Salt. Arribada prop de les 21,00 h. comptant fer una parada en ruta.

MENÚ:

- Amanida catalana amb embotits.
- Truita de riu.
- Graellada de carn amb all i oli.
- Pastís de la casa, pa, vi, aigües minerals, xampany i cafè.

NOTA:

Obsequi d'una bossa de productes del porc a tots els viatgers (botifarra blanca, botifarra negra, botifarra crua, cansalada i un os pel brou).

Es podrà comprar "coca d'ou" especialitat de la casa a preu de 100 ptes. (300 grs.) i 140 ptes. (500 grs.) Cal encarregar-les abans del viatge!!!!

PREU PER PERSONA: 1.250 Ptes.

La Junta del Casal per fi ha aconseguit que ben aviat poguem tenir telèfon. La Companyia Telefònica ha promès fer la instal·lació molt de pressa, cosa que els agraim, i així podrem gaudir d'aquest servei públic que ha esdevingut indispensable per a la vida del Casal.

La Sala d'Actes del Casal està essent objecte d'una remodelació, una part de la mateixa s'està adequant per a Sala de Lectura on hi disposarem de tots els llibres propietat del Casal, molts d'ells donats gentilment per particulars o per Caixes d'Estalvis, a fi que les persones que no els agrada jugar a cartes o al dominó, també trobin un espai acollidor on poder fruir amb la lectura o senzillament veure el seu espai preferit de la T.V., còmodament asseguts en una poltrona i sense els crits ambientals dels jugadors de cartes. No cal dir que la Junta està molt interessada en el fet que el Casal sigui més que un cafè.

En un requadre trobareu el programa de les properes Excursions que prepara el Casal pels mesos d'octubre i novembre. Comentarem ara les fetes el passat setembre:

Dies 11, 12 i 13 de setembre - LOURDES. Donat el preu que tenia l'excursió només hi assistiren 22 persones, les quals varen tornar molt satisfetes del viatge.

Dia 23 de setembre - POBLET, CAVES CODORNIU I SAFARI PARK.

Aquí va participar-hi un major nombre de persones, 97, distribuïdes en dos autocars. La pluja va deslluir una mica el dia, i un petit accident a la sortida trastocà l'horari previst. Així i tot l'excursió va transcórrer amb normalitat i la visita a les Caves CODORNIU, va deixar bocabadats els assistents per la seva magnitud. Cal remarcar les atencions que els directius de Codorniu varen tenir envers els nostre grup, obsequiant a tots els visitants amb una ampolla dels seus productes. Des d'aquestes planes, moltes gràcies. La visita a Poblet no va poder realitzar-se amb l'amplitud que havíem previst, cosa que lamentem ja que el monestir s'ho val. El dinar va ser molt animat i del grat de tothom. Movament la pluja va deslluir la visita a les feres salvatges del Safari Park.

Organització i direcció tècnica:

VIAJES

TRANS MUNDO

Agencia de Viajes Grupo A - Título 384

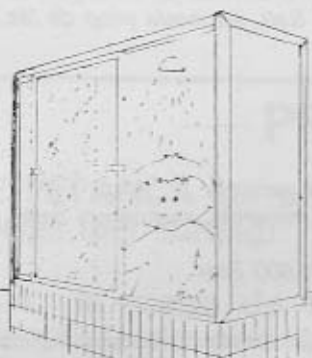

miralls

SOLAR

manipulació de vidre pla
especialitat en vidrieres artístiques
distribuïdor de les finestres en
gelosia i mampares per a bany

C/. Bolívia, s/n.
(Cantonada Passeig d'Olot)
Tel.: 23 58 11 - SALT (Girona) SALT/GIRONA

C.I.F. A 17 042 730

DEDICACIÓ A LA CONSTRUCCIÓ DE XA-
LETS, HABITATGES UNIFAMILIARS, NAUS
INDUSTRIALS, BLOCS DE PISOS I REFOR-
MES.

Passeig d'Olot, 225
Tel. 23 83 61
SALT (Girona)

QUÈ FARIEM AMB EL 0'7% DEL PNB

"Justícia i Pau demana al Govern que compleixi la resolució que va votar a les Nacions Unides: destinar el 0'7% del PNB (Producte Nacional Brut) a ajudar els Països del Tercer Món". (De la premsa d'aquests darrers dies).

Com que m'imagino que el més probable és que el Govern no en faci cas i es passi la resolució per un lloc que jo i vosaltres sabem, vull fer córrer la fantasia.

Què faria amb el 0'7% del PNB? Convidaria a sopar a tots els saltencs. I els milers de persones que moren de fam cada dia? Que es f... Per això hi ha l'OTAN. (Anar-hi anant).

Què faria amb el 0'7% del PNB? Compraria tot l'oli d'oliva del mercat. I la gent que cuinin amb oli de colza adulterat.

Què faria amb el 0'7% del PNB? Fabricaria un centenar de bombes de neutrons, aquelles que serveixen per matar el personal i deixar intacte el paisatge. Una solució radical al problema de la misèria, no ho creieu? O sinó, per a què serveixen les bombes de neutrons?

Què faria amb el 0'7% del PNB? Agafaria tots els pobres i aturats de tot el món i fundaria una ciutat per a ells al Pol Sud. Així solucionaria els maldecaps dels qui remenen les cireres. I a la fi podrien dormir tranquils, després de fumar-se el Davidoff.

Què faria amb el 0'7% del PNB? Exportaria milions de pistoles a les dictadures feixistes de l'Amèrica Llatina. Com més pistoles, més possibilitats que es resolgui el problema. Hauria de cuidar, això sí, que no les donin als dictadors, les pistoles.

Què faria amb el 0'7% del PNB? Oferiria sexe i televisió gratuïtament i a "granel". Amb sexe i televisió la gent s'oblida de la solidaritat; que és del que es tracta.

Què faria amb el 0'7% del PNB? Assoliria el nivell màxim de "nyany", "caca" i "non" per a tothom. Aquest és l'objectiu de la societat capitalista i consumista. O això, o a fer punyetes l'invent!

Però no cal que m'imagini tot això. Ja n'hi ha que ho duen a la realitat cada dia.

QUIM PLA

Retalls de la història de SALT

SOBRE LA FAMÍLIA ESTRADER

El "Diccionario Heráldico y Genealógico de apellidos españoles y americanos", d'Alberto i Arturo García Carraffa, afirma —sobre la família Estrader— això que segueix: "De Cataluña, con casa solar en la villa de Salt, del partido judicial de Gerona. Sirvieron a los Condes de Barcelona. También tuvieron casa en la ciudad de Gerona".

Els autors esmentats insereixen, a la seva obra, l'escut familiar, el qual és descrit així: "De azur, con una banda de oro, acompañada de dos estrellas, también de oro, una a cada lado. Bordura componada de ocho piezas, de plata y gules, cuatro de cada esmalte".

Com a complement d'aquestes dades ens permetem d'aportar avui algunes notícies més sobre aquest linatge vinculat al poble de Salt.

Retraiem, primerament, que el nom Estrader és ja documentat el 1166, en que Estradarius de Villa Albini construïa un molí in villa de Saltu.

Del segle XIV recordem la làpida del 1362, dibuixada per Mn. Lluís Caritg al número 17 de LA FARGA, la qual es refereix a la sepultura de Bernat Estrader i de Ramon Estrader, el primer domer de la parròquia, i el segon, sagristà de la mateixa església.

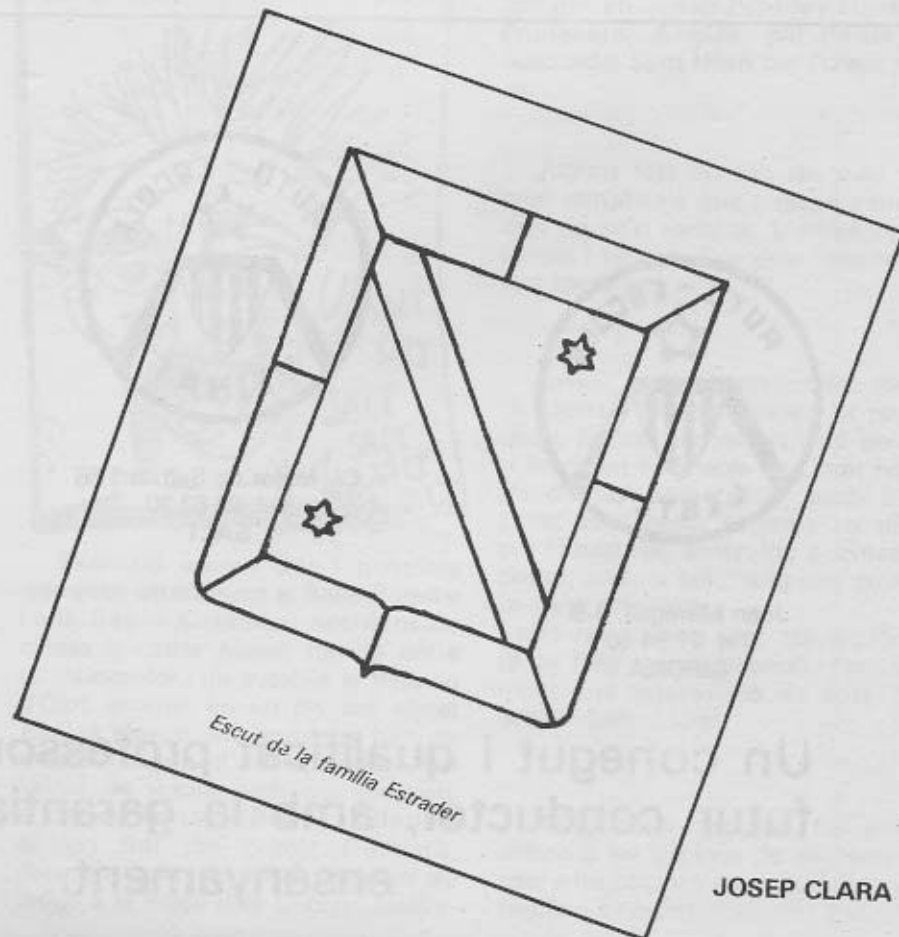
Pel que fa al segle XVI, trobem un Joan Estrader entre els noms que relaciona el "Llibre de estimas de las casas, terras y altres propietats de la Ciutat y Hortas de Gerona fet en l'any 1535... per rahó de la contribució dels gastos del riu Ter", que és guardat a l'Arxiu Municipal de Giro-

na. Les propietats del dit Estrader eren, a Salt, les següents:

— Una possessió de terra prop de casa seva, en el Molí, enmig del rec Monar i del riu Ter. Contenia 10 vessanes, dues d'ermes o boscoses i vuit que es conreaven, on hi havia molts arbres plantats. La posseïa en franc alou.

— En el mateix lloc hi tenia un molí amb tres moles farineres, a directa senyoria pel benefici de la capella de la Sagristia major de la Seu, Mossen Miquel de Sitjar i la Candela de Sant Martí Sacosta, a qual cosa li comportava prestacions de blat i de diners com a cens.

El mas Estrader surt encara a la documentació del segle XIX. Sabem que l'any 1869 pertanyia a Joan Viaderdemont i Vidal, de Bescanó. Les afrontacions del mas eren: pel nord la sèquia Monar, per migdia la carretera vella de Girona, per llevant una propietat de Josep Tarrés, i per ponent la societat fabril Llach i Cia. Això permet d'inferir que era situat a la zona de la torre de Sant Dionís i del Molí, és a dir, prop de l'escorxador municipal.

JOSEP CLARA

Des del Carrer Major

pel Fargaire

HOMENATGES NECESSARIS

Magrada.....

Darrerament s'han produït al nostre poble una sèrie d'homenatges del tot necessaris. Persones estretament lligades a Salt, que han treballat i s'han esforçat per Salt i la seva cultura, han rebut el testimoni dels saltencs per la seva feina, callada, però valuosa... per la seva tasca que a la llarga ha donat uns fruits amb ressó al nostre poble.

Persones com el mestre Roca-Delpech, Josep Comalada o Emili Crous... han estat homenatjats merecidament per part de les entitats saltenques.

M'agrada que hagi estat el mateix poble, els mateixos veïns els qui, recollint el sentir popular, sense protocols ni enfardegaments, hagin organitzat aquests homenatges a persones que havíem oblidat i que havien fet un treball continuat per a la consolidació cultural de la nostra vila.

Sempre s'havia dit que Salt era un poble de gent anònima, treballadora... un poble en què, per la seva composició social, era difícil de trobar-hi persones il·lustres, nobles d'alt llinatge, ducs i comtes de sang blava... lligats amb pedres històriques, blasons i escuts feudals... això, per sort o per desgràcia, no ho hem tingut ni no trobarem a Salt... En canvi, si gratem una mica, trobarem una bona colla de persones que des dels clubs i les entitats, des de les fàbriques o el camp, treballen anònimament pel progrés de la nostra vila.

Són aquestes persones les que, sense estridències, fan que Salt pugui tirar endavant el combat per la seva pròpia existència. Totes elles amb el seu treball afermen els fonaments de l'esdevenidor del nostre poble.

A la família Roca Delpech... a en Pep del Bar (Josep Comalada)... a l'Emili Crous... gràcies per la vostra tasca, des de "La Farga".

No m'agrada.....

Us heu adonat de les vegades que Salt surt a les pàgines de successos dels diaris de Girona? Agafem el Punt-Diari o "Los Sitios", a triar segons les nostres conviccions polítiques, i fa fredat llegir a les pàgines de successos els cops que a la setmana, per una o altra causa, el poble de Salt és protagonista.

Explosió en un Bar i possible atemptat; atracament al Banc Popular i a la Banca Catalana; accident de cotxes al carrer Major; topada entre un ciclomotor i un autobús al Passeig d'Olot; incendi en un pis del carrer Ausias March; els bombers han de treure l'aigua d'un soterrani del Veinat, se suïcida amb una escopeta al carrer Torras i Bages; aldarulls en un Bar del carrer Guimerà, detinguts per possible consum de droga a la Plaça dels Cotxes; picaba-

ralla familiar al carrer Màrtirs, i un home ha d'ingressar a la Residència... i darrerament, "l'oli tòxic d'Hostalric" provenia de Salt....

Aquests i altres similars titulars fan que dia rera dia Salt sigui protagonista a les pàgines de successos.

I això no és gens bo! Hi ha ciutats o pobles que destaquen als diaris per una altra cosa... i així se'n parla dies i dies... Calonge per exemple ha estat molts mesos notícia per la vaga de fam de l'alcalde, les urbanitzacions i el metge que no volien; Figueres... pel cas dels gitanos, les Fires, la crisi municipal, i la Plaça Dalí... Palafrugell per en Josep Pla i les Fires de Primavera; Anglès, pel Pantà de Susqueda; Sant Hilari per l'urani, etc. etc....

Alguns fets no són res més que crisi temporals que passen i ningú més no se'n recorda. D'altres duren temps i temps, fins que cansen de tant sentir-se.

SALT, moltes vegades em recorda Lloret. No pels turistes ni per la platja, ni pels bungalows, sinó perquè el fenomen noticable de Lloret ho és als diaris comparable amb Salt. Lloret surt massa vegades als diaris per robatoris, aldarulls, accidents, pispes, avalots etc... tota una crònica no gaire envejable. I això no és més que conseqüència de la falta de planificació, l'apilonament i la imprevisió de tots dos pobles: Salt i Lloret.

M'agradaria que Salt fos menys notícia a les pàgines de successos, i més a les pàgines de cultura. Llavors, hauríem avançat!..

ARBRES NOTABLES ENTRE LA HISTÒRIA, E

A la nostra cultura i a les nostres tradicions, els arbres hi ocupen un lloc important. Només cal recordar la gran quantitat de cognoms que es refereixen al món vegetal (Alzina, Roure, Castanyer, Pi, Boix, Noguer...)

Hi ha, també, un culte a les plantes (cada vegada més amagat), pensem en el simbolisme dels xiprers, en les virtuts atribuïdes a algunes plantes, en el "Pi de les Tres Branques"...

Al nostre poble d'arbres no en tenim gaires; hi ha, però, una sèrie d'exemplars que per la seva situació, tamany, significació i història, mereixen ser especialment considerats. Són plantes que representen, en certa manera, a tot el poble i són indicadors d'una manera de pensar i d'actuar que ens és pròpia.

El catàleg que hem confeccionat recull les característiques dels exemplars que hem cregut més notables dins del casc urbà:

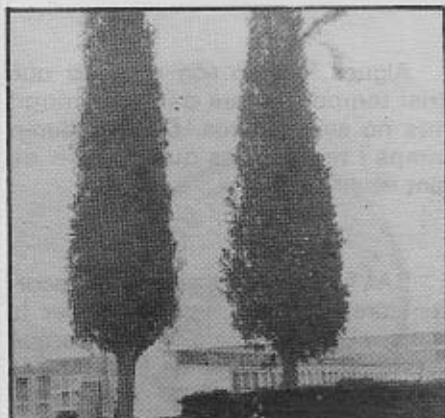
(Foto n.º 3)

(Foto n.º 4)

(Foto n.º 5)

(Foto n.º 1)

(Foto n.º 2)

1.— ELS XIPRERS DEL CEMENTIRI (*Cupressus sempervirens*).

Són arbres propis de la Mediterrània Oriental. Van ser introduïts a la Península durant les primeres colonitzacions. Representen l'esperit mediterrani i ja en els cultes druídics eren símbol de pont entre cel i terra.

Els del cementiri són exemplars relativament joves, ben conservats i configuren un escenari adequat per als nostres rituals fúnebres.

2.— ELS TIL·LERS DEL SANATORI (*Tilia platyphyllos*).

Són els més majestuosos del poble, donat que tenen el creixement ràpid. És notòria la coincidència (o no tant coincidència) que en un establiment psiquiàtric la majoria dels arbres siguin els til·lers, símbol de l'equilibri emocional i reconeguts calmants nerviosos.

Els exemplars de la fotografia són els més imponents, encara que aviat entraran en fase de decadència.

LES DE SALT, MITE I... LA BOTÀNICA

3. — L'ALZINA DE LA FÀBRICA GASSOL (*Quercus ilex*).

Així com el conjunt de til·lers del sanatori són els més majestuosos de Salt, l'alzina de la fàbrica és l'element més notable d'entre els arbres, tant des del punt de vista botànic (seria un dels indicadors clars de la vegetació potencial del Pla) com perquè és gairebé la única alzina de Salt.

L'alzina és l'arbre mediterrani per excel·lència, té el creixement lent, simbolitza el patriarcat, per això la trobem a les eres de moltes cases de pagès.

L'exemplar de la fàbrica presenta un caient més estilitzat del que és propi en les alzines aïllades, degut a que està voltada d'edificacions.

4. — ELS LLEDONERS DEL C/. St. DIONÍS (*Celtis australis*).

El lledoner és un arbre mediterrani de creixement lent, amb la soca recarbolada i tortuosa. El seu fruit (el lledó) és un objecte de múltiples aplicacions en els jocs infantils.

Els exemplars del C/. St. Dionís, ja són vells i pateixen de manca de cura, presenten un aspecte deplorable. Aquests arbres han estat el pacient suport de moltes generacions de nens saltencs; es mereixen, per tant, un tracte molt diferent al que se'ls dona.

Caldria que es prenguessin mesures per salvar-los ràpidament, ja que sinó el procés de degradació esdevindrà en poc temps irreversible.

5. — LA PALMERA DEL COSTAT DE L'ESPLEMA (*Phoenix sp.*)

És un arbre que no és propi del nostre país; malgrat tot, és l'exemplar més notable de palmera a Salt i està en perill per la manca d'un tracta-

ment adequat (podar, cicatrització de les ferides...)

Caldria recordar que a Girona, les palmeres del pati del Cinema Albèniz, si fa o no fa com la de Salt, van ser traslladades i replantades per l'Ajuntament a fi d'evitar que desapareguessin. Seria molt difícil que a Salt fessin el mateix?

6. — L'OM DE LA TORRA MIRONA (*Ulmus minor*)

L'om és un arbre propi dels indrets humits de la regió mediterrània; té el creixement ràpid, i com a dada curiosa, ha estat el responsable de l'aixecament de moltes voreres de Salt (té l'aparell radical molt somer, i destroça qualsevol estructura que impedeixi el seu desenvolupament).

L'exemplar de la Torra Mirona és atípic: pel seu tamany, i també per la seva situació, ja que és l'únic cas d'om que coneixem com a indicador de propietat.

7. — ELS PLATANS DEL CAMP DE FUTBOL VELL (*Platanus hybrida*).

Encara que comparats amb els de la Devesa de Girona són petits, els 3 platans del camp de futbol són tot un símbol. Voltats de formigó i asfalt per totes bandes, han estat els testimonis muts de la destrucció (construcció) de tot el Manhattan Saltenc.

8. — EL PI DE LA PLAÇA DEL PI. (*Pinus halepensis*).

És un cedre.
Aquesta relació no és exhaustiva,

(Foto n.º 6)

(Foto n.º 7)

sinó sols indicativa. I pretén cridar l'atenció sobre un aspecte molt descuidat del nostre patrimoni; no oblidem que a la majoria de països d'Europa, els arbres monumentals són protegits; també al nostre país hi ha proteccions d'aquesta mena, però es reserven a els exemplars més notables de tots, permetent que aquests "petits tesoros" municipals vagin desapareguent.

XAVIER SUNYER - LLORENÇ SERRA

EMILI CROUS I FONT (L'ENVELADOR)

"Si els teus envelats fan possible les Festes de les nostres comarques, la teva actitud com a Saltenc fa possible la festa diària de compartir la vida del poble amb ciutadans treballadors i cabals, horrats i exemplars".

Aquesta és una de les frases que es poden llegir en el pergami que la totalitat d'Entitats del poble li entregaren el propassat 11 de setembre, amb agraïment a la seva bona voluntat per col·laborar a tots aquells actes socials, culturals, esportius i recreatius, on el seu ajut ha estat imprescindible per poder-los realitzar.

Totes aquestes entitats del poble signaren aquest pergami. Segons l'Emili ha estat una de les sorpreses més grans de la seva vida. Aquestes són: L'AGRUPACIÓ ESPORTIVA

SALT, L'AGRUPAMENT ESCOLTA SANT CUGAT, L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS SALT, L'ASSOCIACIÓ VERGE MARIA DE SALT, EL CASAL DE JUBILATS DE SALT, COMISSIÓ PER LA INDEPENDÈNCIA, CENTRE EXCURSIONISTA SALTENC, COMISSIÓ DE REIS DE SALT, COMISSIÓ DE FESTA SANT ROMÀ, COMISSIÓ FESTA PLAÇA 11 DE SETEMBRE, COMISSIÓ FESTA MAJOR DE SALT, ESPORTICLISTA SALT, SALT SARDANISTA, CLUB PETANCA SALT, CLUB DE FUTBOL SALT I CLUB BÀSQUET SALT.

Nosaltres, en nom de LA FARGA, també ens adherim a aquest homenatge i li donem personalment les gràcies en nom de tot l'equip de redacció. Però el que nosaltres realment voldríem portar a aquesta secció de LA FARGA, és sens dubte

el tema o l'ofici de l'envelador i dels envelats, un món i una vida que sempre està de festa.

— Quants anys fent envelats?

— Concretament divuit, i tot vé arran del fet que jo estava a la comissió de la Festa Major de Salt i jo era el delegat per tractar amb els enveladors. Un any aquesta comissió va creure oportú anar a cercar-ne un de fora per l'alt cost del mateix. Això va produir una tibantor entre la comissió i els enveladors del poble. Preguntant preus vàrem anar a trobar en Torres de la Bisbal i ell el que realment volia era vendre's el que tenia. Amb l'ajut del meu germà i d'altres amics vaig comprar l'envelat.

— Els envelats constantment han anat canviant de fesomia. Quines

PRODUCTES CARNICS

han estat les transformacions de l'envelat que tu recordes?

— El primer envelat el podríem buscar en el de rames, més endavant el de la vela, i ja, més a prop, i que tots recordeu, el de "toldo" (de "entoldado"). Actualment són ja pavellons metàl·lics, que per fora no són tan vistosos però guanyen en seguretat, i més si tenim en compte que avui dia les Festes Majors valen molts diners...

— Salt és el poble dels envelats per antonomasia, és cert això?

— Sí, que jo recordi, el primer envelador va ser un home que li deien en Peret Bota. Al trobar-se sol i ja molt gran el va deixar i en Barris se'l va quedar. Més tard, en Ventura, que treballava amb en Barris, es va parar amb en Fàbregas. Poc temps després jo, pel que ja us he explicat. Així durant molts anys Salt ha estat en tota la província el poble dels enveladors. Crec que a la Rodona n'hi ha un altre.

— La feina de l'envelador es podria dir que és aquella de: seu, aixeca't i marxa. Quants dies es triga a muntar un envelat normal?

— Nosaltres, amb cinc homes triguem uns sis dies ja que aquests metal·litzats donen feina. Quatre som a dalt i un a baix per donar les barres. Però depèn de les amplades i llargades, de si es fa bar i recinte, de moltes coses.

— Quin sol ser el preu de fer un envelat com el de Salt, de les dimensions aproximades, per entendre'ns?

— Un envelat com el que fem a Salt, amb la quantitat de cadires com les que hi ha hagut enguany, em sembla que eren dues mil quatre-cents, que aviat està dit —duu feina—. Però són dos camions grossos, el bar, les guixetes i recinte, que és un dels més grossos que fem, amb un altre poble... Concretament a Tordera el fem molt semblant, i allà en cobrem vuit-cents cinquanta mil pessetes. Ara, aquí és el meu poble i com que, si sóc envelador, encara que a mi m'agradi, ja he dit que era per ésser de la comissió, no sabem mai el preu que costarà, ja que va en funció de l'èxit de la Festa.

— Això vol dir que els de Salt i concretament la comissió en surt beneficiada del fet que tu siguis saltenc i de la comissió?

— En certa manera potser sí, però

faig l'envelat de Salt perquè a mi m'agrada, i sempre que em necessitin ells o les altres entitats del poble, si he pogut, m'han trobat.

— Bon exemple d'això ha estat el reconeixement públic que has tingut per part de la majoria d'entitats del poble, no?

— Sí, ha estat una sorpresa per a mi. És cert que sempre he col·laborat amb el que he pogut. Ara, no em pensava pas que per això m'hagués sin de fer un homenatge. Ha estat una sorpresa i estic molt content.

— Tornant a l'envelat. Quants metres quadrats té l'envelat de Salt?

— Té a prop d'uns 900 m., només de l'envelat, sense comptar el recinte.

— Ens podries dir què pesa un envelat?

— Mira, ara n'estem desmuntant un a la província de Lleida. La "xapa" que porta, sense la coberta, pesa disset tones. Hi han anat set camions. Això vol dir que deu pesar unes noranta o cent tones. Ara, és dels envelats més grossos que fem.

— Sou ben avinguts els enveladors o teniu diferències?

— Essent del mateix ram sembla estrany, però som molt amics i ens ajudem quasi sempre. Ara mateix per fires, ho fem tots tres; potser es degut al fet que tenim molta feina.

— Com va ésser que es cremés l'envelat aquell any aquí a Salt?

— Un trist record aquell. Val més no pensar-hi. Però recordo que aquell mateix any fent un forat per l'envelat en va caure una parpalina i em va trencar el dit. Però, com que la vida d'envelador, encara que tinguis mal, és que has de treballar perquè la Festa no es pot pas esperar. Serrant en el magatzem em vaig escapsar el dit, i anava amb una mà enguixada i l'altra embolicada. Aquell dia jo, després de dinar, me'n vaig anar cap a l'envelat per fer la guàrdia i l'orquestra em demanà que donés la llum. Jo vaig cridar en Ventura, amb qui aquell any el feiem a mitges, i en Ventura va anar a connectar. Més tard varen començar a encendre's el sostre a sobre l'escenari, i és clar, de seguida va prendre la roba. La sort va ésser que ningú no es fes mal. El perquè no ho sé; són tants els cables elèctrics que hi ha i la forta calor que va fer aquell any... Del cert, no se sap.

— Es perden les Festes Majors?

— No, jo crec que ara més que mai es celebren i fins i tot més maques. A la província de Lleida, nosaltres en fem quatre i en pobles més petits que el de Salt i tenen uns pressupostos molt elevats.

— És rendible tenir envelats?

— No gaire. Es giren molts cèntims, però constantment has d'anar resposant, i tenim moltes despeses en materials i transports. Concretament a Salt aquest any es varen trencar 70 cadires, i això no és tot.

— Els envelats només es fan a l'estiu o també a l'hivern?

— El fort és a l'estiu; ara bé, a l'hivern també se'n fa algun i amb calefacció i tot.

— Deixant el tema de l'envelat, et voldríem preguntar què més has fet tu, ja que ens has dit que feia 18 anys que feies d'envelador?

— Jo he fet coses molt estrenyes sempre. He fet pipes, bastons per a poltrones i rodells per a les caixes d'arengades amb vares de castanyer.

Tot un exemple en "Mili", un home senzill, humil i social, i que tots els que formem part d'alguna entitat, estem orgullosos de tenir-lo entre nosaltres, ja que els homes de la seva talla són els que realment fan falta en els pobles, per la seva voluntat constant de voler servir els altres.

IV CONCURS INTERNACIONAL. Es va celebrar el dia 9 d'Agost amb la participació de 37 tripletes; 29 dels Clubs Provincials i 8 del Comitè dels Pirineus Orientals. El Club Petanca Salt va presentar-ne 12.

La tripleta del C.P. Salt formada per A. Morales, M. Oliveira i Casas fou la millor classificada, ja que obtingué un molt meritori tercer lloc al vèncer a la de La Riviera formada per Troullenne, Puig i Atgé.

La final la disputaren les de Ceret i Clairà vencent la primera i proclamant-se doncs, campiona de la Competició.

Cinc equips de Dames també van competir entre elles resultant guanyadora la tripleta del C.P. Salt formada per D. Gamundi, C. Serra i E. Torras. El 2.ºn lloc fou per M. Peruga del C.P. Salt i el tercer i quart per les de Calvo i Zafra del C.P. Montilivi. M. Quintana quedà classificada al 5.º lloc.

Tres equips infantils del C.P. Germans Sabat i dos del C.P. Salt també es van enfrontar, resultant guanyador el format per J. Fernández J. Blàquez i M. Marrodan de Germans Sabat. M. Torres, A. Espinar i M. Artalejo feren el 2.ºn lloc. Aquests concursos foren patrocinants íntegrament per la Caixa d'Estalvis NIVS DE CLUB.

Com l'any passat també s'ha celebrat enguany aquesta competició, essent el seu resultat completament satisfactori. Molta gent a les pistes i molt de públic espectant aprofitant la bonança del temps.

Els dies 12, 13 i 14 d'agost es jugà una primera sèrie amb 14 tripletes formades per sorteig. El resultat final fou:

- 1.er. J. Torres, J. Cebrian i M. Torres
- 2.on. A. Peruga, J. Noguè i J. Ribot.
- 3.er. J. Anglada, P. Font i J. Macias.
- 4.art. M. Padilla, A. Espinar i E. Vicedo.

Com que l'experiència fou positiva es va programar una segona sèrie pels dies 18, 19, 20 i 21 amb 17 tripletes. La classificació final quedà així:

- 1.er. J. Gómez, D. Ros i L. Cabezas.
- 2.on. S. Oliveira, M. Vila i C. Fàbregas
- 3.er. A. Morales, D. Gamundi i P. Rodríguez.
- 4.art. J. Ros, D. Vicente i M. Oliveira.

Al final de la competició es feu entrega dels Trofeus cedits pel Casal dels Jubilats i un refresc amb coca i xampany.

CONCURS PROVINCIAL DIRIGENTS

DE CLUB. Per primera vegada s'ha celebrat aquest Concurs reservat exclusivament per a membres de Junta i llurs esposes. En total foren setze dupletes les que es formaren per sorteig. Hi hagué representació

Petanca

del Casal de Jubilats, C.P. Salt, Federació Gironina, C.N. Figueres, Germans Sabat, C.P. Ripoll, CRAC Cassà i G.E.I.E.G. i C.P. Montilivi.

Els quatre primers classificats foren:

- 1.er. Anna Pérez (C.N. Figueres) i Josep Macias (C.P. Salt).
- 2.on. M. Gracia Bou (Germans Sabat) / Ramon Bautista (C.P. Montilivi).
- 3.er Dolors Batlle (C.P. Salt) i J.M.ª Caula (GEIEG).
- 4.art. Pilar Negre (CRAC Cassà) i Josep Boó (C.P. Salt).

Els trofeus foren cedits per Joieria Comas, de Salt, i C.P. Salt.

XXIV HORES DE SÈNIORS I VI HORES FÈMINES.

Vint cinquetes (Breda (1), Germans Sabat (2), CRAC (2), KINBY (1), Prat (1), C.N. Figueres (2), C.P. Montilivi (2) i C.P. Salt (9), lluitaren a l'edició d'enguany per a conquerir el magnífic trofeu que estava en joc.

Cal ressaltar en primer lloc la incondicional col·laboració de LA CAIXA, Calçats Sala i Gerauto, amb copes i trofeus per als jugadors.

La competició resultà molt renyida fins al punt que els dos primers classificats tenien els mateixos punts i a la partida d'enfrontament entre ells, també havien empatat. El coeficient general de punts donà com a guanyador a la cinquena (al final resulta quarteta) formada per: S. Oliveira, F. Oliveira, M. Ros i Josep Torras. Empatats a 31 punts quedà 2on. Duran, Joan Martín, M. Oliveira, Casas i A. Fernández.

La resta quedà així: 3.er. Cabezas C.P. Salt; 4.art. Montilla, C.P. Montilivi; 5.º Calvo, C.P. Montilivi; 6.º Regàs, C.P. Breda; 7.º Moliné, C.N. Figueres; 8.º Gotarra, CRAC Cassà; 9.º, Boó, C.P. Salt; 10.º, J. Gómez, C.P. Salt i així fins a vint.

Als patis de la fàbrica GASSOL s'estava desenvolupant paral·lelament amb les 24 Hores de Sèniors, les 6 Hores de Fèmines amb onze tripletes en joc. També va resultar molt interessant el desenvolupament de les partides entre les Fèmines. No hi hagué cap mena d'entrebanc i els responsables del quadrant veieren com la competició discorria per entre les més correctes normes d'esportivitat. Si bé tot funcionà com cal, hem de mencionar l'antiesportiu comportament d'una tripleta del C.P. Salt que va abandonar la competició creant una sèrie de problemes que gràcies al bon enteniment i esportivi-

tat de les altres no va produir cap mena de avalot. Aquesta tripleta, ha rebut per part del C.P. Salt una carta d'amonestació formal amb l'advertiment de suspensió de llicència i Carnet.

Els resultats foren:

- 1.— D. Gamundi, C. Serra i A. Calvo, C.P. Salt.
- 2.— Tripleta de M. Vila, del C.P. Prat.
- 3.— Tripleta de Merxe Vila, del C.P. Prat.
- 4.— Tripleta de Margarita, del C.N. Figueres.
- 5.— J. Carrillo, M. Peruga i . . . C.P. Salt.
- 6.— Tripleta de Zafra, C.P. Montilivi.
- 7.— Tripleta de Negre, del CRAC Cassà.
- 8.— Tripleta de Calvo, del C.P. Montilivi.
- 9.— Curt, ... C.P. Salt.
- 10.— M. Quintana C.P. Salt.

La tripleta de abandonà la competició.

Els trofeus foren cedits per LA CAIXA, Calçats Sala —per cert molt bonic— i Gerauto.

ÚLTIMA HORA

JOAN SANTANA I PUJOL

Diuenge passat dia 25, va finir els seus dies a Girona als 75 anys d'edat, Joan Santana i Pujol, fuster de professió, i propietari de la fusteria Santana, de la Plaça Verdader. El finat, havia nascut a Sant Feliu de Guíxols, estava casat amb Rosa Vicens i Culler, i era pare de quatre fills: Montserrat, Jaume, Francesc i Maria.

Era soci d'entre altres associacions del Club Petanca Salt i del Casal del Jubilat.

La missa exequial en sufragi per la seva ànima s'oficià dimarts, 27 d'octubre de 1981, a les onze del matí, a l'església parroquial de Sant Cugat de Salt.

Descansi en pau.

CENTRE EXCURSIONISTA SALTENC

UN NOU CURS EN MARXA.

Com cada any, i d'acord amb la convocatòria que es va trametre a tots els socis del C.E.S., el passat dia 2 d'octubre es va celebrar a la Sala d'Actes del Casal, la tradicional vetllada de començament de curs, que té com a objectiu primordial el retrobar-nos tots plegats per fer plans cara a la nova temporada d'activitats muntanyenques. L'assistència va ser nombrosa; la sala apareixia totalment plena.

En primer lloc es va projectar una interessant col·lecció de diapositives que reflexaven, de forma resumida i amena, les principals activitats realitzades pel Centre Excursionista Saltenc, des de la seva fundació, projecció que va ser comentada pel seu autor, el company Josep Cristòfol.

ELECCIÓ DE NOVA JUNTA

A continuació es va procedir, per l'Assemblea de Socis, a l'elecció de nova Junta Directiva del C.E.S. Prèviament, el President cessant, en Josep Cristòfol, va explicar els motius que l'obliguen a deixar la presidència que ha exercit des de la fundació del nostre Centre i la conveniència d'una renovació de la Junta per tal d'aconseguir un nou impuls en la vida de l'entitat. Es va brindar, de totes formes, a continuar col·laborant en les tasques de la Junta. La nova Junta Directiva del C.E.S. va quedar formada pels companys següents:

President: Jordi Pararols.

Secretari-tresorer: Ricard Lloret.

Vocals: Marta Borrell, Josep Serra, Jordi Valls, Quim Ribas, Miquel Carreras, Lluís Soler, Josep Cristòfol, Lluís Pou, Ernest Penalba, Josep Gamell, Carles Saurina.

Jordi Pararols nou President del C.E.S.

Com a final de l'acte, el president cessant va oferir als assistents un psicolabis de comiat i d'agraïment per la col·laboració rebuda, que es va desenvolupar en un ambient de gran animació i de companyerisme, i en el curs del qual es van comentar els projectes d'activitats per a la nova temporada.

PRÓXIMES EXCURSIONS

8 de Novembre SANT GREGORI DEL TURONAL

Itinerari: La Cellera de Ter, Sant Gregori del Turonal, Osor. A la font de Sant Gregori, situada quasi al cim de la muntanya, farem una castanyada amb les castanyes que haurem recollit pel camí.

Aquesta sortida es farà en autocar. Es prega la prèvia inscripció, que es tancarà el dia 5. Preu del tiquet: 250 pessetes pel socis i 300 per als no socis del CES. Les inscripcions poden fer-se a Secretaria, els dimecres i divendres, de 8 a 9 del vespre.

Vocals: Ernest Penalba i Josep Gamell.

22 de Novembre PUIG-SACALM I ERMITA DE SANT BARTOMEU.

pel Coll de Barcons i Font Tornadissa
Vocal: Ricard Lloret.

6 de Desembre - MONTSENY.

Per a més informació i inscripcions, cada dimecres i divendres, de 8 a 9 del vespre, a la Secretaria del C.E.S.

NOU MATERIAL

Darrerament s'ha adquirit el nou material de muntanya que es relaciona a continuació i que, junt amb el ja existent, es posa a disposició dels nostres socis:

- Una tenda de campanya.
- Tres pilotes.
- Tres parells de grampons.

L'ACUDIT FOLL per Buçarac

cartes a la farga

Amics de La Farga:

Em dirigeixo a vosaltres per primera, i espero no haver-ho de fer més per formular queixes, i darrera vegada.

El motiu pel que us envio aquesta és per deixar clar que això de les excursions que amb tanta voluntat, bona voluntat, organitza el Casal, hauria d'ésser portat per una mà més ferma (o competent, si preferiu aquesta paraula).

Bé, passo a explicar-vos el cas: Un bon dia que la meua àvia (Sra. Serafina Roura, N.º Soci 951) va saber que es feia una excursió a Andorra, plena d'il·lusió va anar a apuntar-s'hi. Va ser el Sr. Roig qui la va atendre: "...ja se l'avisarà dels detalls...", li va dir. Va pagar, com està manat, el preu d'una plaça, i sense notícia de cap tipus, s'anava apropant el dia de la sortida.

Quan faltaven tres dies pel de la partida, va tornar anar al Casal, per preguntar des d'on i a quina hora sortien. Una seva cosina va dir-li que anés a

trobar el Sr. Roig. Aquí ve la sorpresa: NO TÉ PLAÇA (!). Em sembla molt normal. Li pot passar a tothom, això de trobar l'autocar ple, però com a mínim, encara que només sigui per mantenir bones relacions amb els "clients" (i més si són socis del Casal) es podria avisar-los si els passa alguna cosa amb la qual no hi comptaven, com va passar en aquest cas.

En fi, ja està passat. No crec que torni a tenir un cas així la meua àvia, que a la primera excursió amb el Casal ja li fan aquesta jugada....

Esperant que el cas arribi a coneixement de la gent, m'acomio de tots.

JOSEP M.º QUINTANA

NOTA DE REDACCIÓ:

Per raons d'espai aquesta carta no va poder sortir el número anterior, és per això el seu retard.

la vida amb HUMOR

"LOS PAJARITOS".

No es tracta pas d'aquell acudit de fa uns anys:

— "Tu, saps el nom d'un ocell que comença amb u i acaba amb u?"

— "No".

— "Un pajaritu".

El Burxeta va fer, aquest estiu, un viatge a un lloc de turisme internacional. I es va afartar de fer el pallús tot ballant "Los pajaritos". Arribo a casa, amb els ronyons un xic masegats i, a la primera visita que faig al col·legi, la monja de torn em rep amb les nenes formades, ballant "Los pajaritos". Sort que em vaig escapar del convidat d'un casament. D'altra banda encara estaria ballant "los pajaritos".

Vaig prendre una decisió dràstica. Me'n vaig a casa, tanco la porta i mato el canari. Després em va saber greu. Com sempre, un pobre innocent havia pagat l'esquizofrènia col·lectiva d'aquest estiu.

Em poso a filosofar sobre l'àfer. Penso que som rucs, molt rucs. Tan rucs que confonem l'esplai amb les multinacionals; que és el mateix que confondre el cul amb les tèmperes, en frase immortal del nostre C.J. Cela. Ens arribem a creure que, enviant a tot el món grups folklòrics per l'estil de "Viva la Gente", solucionarem el problema de la manca de solidaritat mundial. I després passa el que passa.

No és pas estrany que hagi passat això dels "pajaritos." Els "pajaritos" fa temps que els tenim al cap.

BURXETA.